Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 211. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 5, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 5-го ЛИСТОПАДА 1996 р. Ч. 211. РІК CIII.

Депутат пропонує не виплачувати платні урядовцям

Київ. — Один з депутатів Верховної Ради запропонував оголосити мораторій на виплату заробітної платні парляментаристам від 1-го листопада цього року до часу, коли буде погашено заборгованість у платнях українським громадянам, повідомила 31-го жовтня УНІАР.

Заступник керівника депутатської групи "Аграрники України" Ростислав Чапюк, розповсюдивши серед своїх колег проєкт постанови щодо мораторію, сказав, що в невиплаті громадянам зароблених грошей є пряма вина як виконачої, так і законодовчої влади.

Як відомо, загальний борг держави працівникам, пенсіонерам і студентам, яким не виплачують гроші по кілька місяців, сягнув 1.7 блн. дол. Прем'єр-міністер Павло Лазаренко свого часу пообіцяв поступово погасити борг, але покищо обіцянка виконується дуже поволі. Це викликає по багатьох містах України страйки і протести вчителів, лікарів, шахтарів та інших державних працівників.

Р. Чапюк порекомендував Президентові, Кабінетові Міністрів, а також державним адміністраціям усіх рівнів також ввести мораторій на виплату заробітної платні державним працівникам, аж поки не буде ліквідовано заборгованість у платнях всім українським громадянам.

Припускають, що корабель затонув

Севастопіль (Р. Р.). — Директор Севастопільської приватної фірми „Рибфлот" Олег Бублик в інтерв'ю для телебачення та інших засобів масової інформації сказав, що рибловний сейнер „САОР-3" із шістьома членами залоги правдоподібно затонув під час військових навчань, які проводила в той час російська Чорноморська фльота.

Як уже інформовано, сейнер зник у Чорному морі 28-го вересня в районі, що межує з морським полігоном Чорноморської фльоти, на який у той час проходили морські навчання. Командування Чорноморської фльоти тоді спростувало можливість затоплення українського риболовного корабля.

За словами О. Бублика, штаб пошуків зупинився на версії загибелі сейнера, який міг випадково потрапити в зону полігону. Штаб розшуку перевірив усі можливі версії, в тому числі можливість викрадення корабля чужинецькими піратами, проте перевірка не підтвердила ні одну з цих версій.

У Севастополі працює комісія з вивчення обставин зникнення корабля. До неї увійшли представники Міністерства Рибного Господарства України, капітан севастопільського рибного порту та інші офіційні особи. О. Бублик висловив подив байдужістю українських властей до зникнення сейнера разом з рибалками і до його пошуків.

Українські організації назвали УПЦ МП шпигунською службою

Київ. — Ряд українських організацій провели „круглий стіл", на якому назвали Українську Православну Церкву Московського Патріярхату „інформаційною мережею, яка служить для збору інформації для закордонних офіційних структур", тобто для Росії, повідомила 31-го жовтня УНІАР.

Українське Православне Братство, об'єднання „Державна Самостійність України", Товариство „Україна", Організація Українських Націоналістів і Партія Зелених зібралися, щоб зареагувати на домагання УПЦ МП передати їй Києво-Печерську Лавру, засновану в XI столітті при князі Ярославі Мудрому. Ці домагання, які проявилися 29-го жовтня у демонстрації і поході навколо Адміністрації Президента, учасники „круглого стола" назвали першим відкритим виступом „чорної сотні".

Як відомо, „чорна сотня" об'єднувала в собі на початку цього століття ряд монархічних і ультранаціоналістичних російських організацій, які відстоювали самодержавство і співпрацювали з таємною поліцією Російської імперії.

Києво-Печерська Лавра є національним історично-культурним запо-

(Закінчення на стор. 4)

Україна почне виплачувати борг за ґаз

Київ. — Міністер фінансів Валентин Короневський сказав 31-го жовтня, що Україна дотримається угоди з Росією щодо постачання ґазу і наступного року виплатить їй за ґаз 239 млн. дол., повідомили засоби масової інформації.

Виступаючи на пресконференції, В. Короневський заявив, що в 1997 році Київ плянує в загальному сплатити іншим країнам 1.4 блн. дол. Найбільша частка — 1.1 блн. дол. — піде на сплату заборгованости країнам СНД, в тому числі російській ґазовій компанії „Ґазпром" — 239 млн. дол. і Туркменістанові — 194 млн. дол. Крім того, Україна сплатить 120 млн. дол. Світовому банкові.

Як відомо, наприкінці 1994 року Київ і Москва переоформили борг України за ґаз, домовившись, що виплата почнеться після закінчення дворічного пільгового періоду і триватиме 12 років.

Згідно з офіційною статистикою, наприкінці 1994 року Україна заборгувала „Ґазпромові" 1.477 блн. дол. Через рік заборгованість зросла ще на 182.7 млн. дол.

Віцепрем'єр-міністер Віктор Пинзеник сказав на пресконференції, що реформування системи постачання ґазу в Україні і збільшення грошей, які надходять у формі плати за послуги, означає, що Україна нічого не заборгувала Росії чи Туркменістанові за ґаз, який надійшов цього року.

Конференція відбулася на другий день після зустрічі між Президентом Леонідом Кучмою і головою „Ґазпрому" Ремом Вяхірьовим, які погодилися, що потрібно укласти домовлення щодо постачання ґазу щонайменше на 20 років. Л. Кучма сказав, що це вирішить проблему постійної непевности щодо цін і умов постачання ґазу українським виробникам. Український Президент також повідомив голову „Ґазпрому", що Україна дуже скоро перейде від монополізованої системи постачання ґазу до ринкової.

Цього року Україна плянує імпортувати біля 70 блн. кубометрів ґазу, з яких 50 блн. кубометрів надійде з Росії і 20 блн. кубометрів — з Туркменістану. Свого власного ґазу Україна передбачає видобути 18.2 блн. кубометрів.

У Москві вбито американського підприємця

Москва. — Тут у понеділок, 4-го листопада, убито 39-річного американського підприємця Пола Тейтума, який походив з місцевости Едмонд в Оклагомі. Невідомий вбивця вистрілом з машинового пістоля поклав свою жертву біля входу київської станції московського метро, що знаходиться недалеко готелю Радіссон-Славянская, де згаданий підприємець мав своє бюро.

Російські підприємці від часу розпаду СССР дуже часто були прицілом невідомих убивників, але це не часто трапляється зі закордонними підприємцями, тому ця подія є досить унікальною. Одначе це вбивство, на думку багатьох, могло бути пов'язане з тим, що Пол Тейтум останнім часом був заангажований у судовому процесі зі своїми російськими партнерами. Учасниками цього судового процесу є міський уряд Москви та американське підприємство Радіссон готель компані з осідком у Міннесоті, що є американським партнером П.Тейтума у Москві. Довголітній приятель загиблого, Метт Сювард каже, що П. Тейтум був людиною рискових підприємницьких кроків, зокрема коли ішлося про Росію, яку він уважав глибокою криницею можливостей для всякого роду підприємств у майбутньому.

Місцева поліційна влада подала, що вбивство здійснено 5:10 по полудні та його розслідами займаються найвищі поліційні чинники. Офіційні чинники готелю відмовилися відповідати на будь-які питання засобів масової інформації, спроби телефонічного зв'язку з керівниками в Америці також не увінчалися успіхом. Американська амбасада в Москві також не мала жодних коментарів про це вбивство.

Помер д-р В. Косоноцький

Принстон, Н. Дж. — Тут помер на серцеву атаку у 65-му році життя проф. Володимир Косоноцький, відомий науковець, спеціяліст в ділянці електроніки, професор Технологічного інституту в Нюарку, Н. Дж. Як винахідник отримав в часі років своєї праці ряд нагород і був захарований до ряду найкращих винахідників в Ню Джерзі. Він отримав докторат з інженерії в Колюмбійському університеті в 1965 році.

Проф. В. Косоноцький залишив в смутку дружину Зінаїду, четверо дітей, троє внуків і брата Степана з родиною.

Тіло покійного спочиває в похоронному заведенні Кімбелл при вул. Гемілтон у Принстоні, Н. Дж., де відбудуться відправи у вівторок 5-го листопада о год. 7-ій вечора.

Похорон у середу, 6-го листопада, о год. 1-ій по лудня на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

(Закінчення на стор. 4)

Появилися нові наклепи у справі торгівлі дітьми

Київ (Р. Р.). — Тут 25-го жовтня Українське телебачення повідомило про арешт у Львові заступника голови Львівської обласної державної адміністрації Юрія Зими, який є свідком у справі незаконного адоптування дітей.

Голова державної адміністрації Микола Горинь довідався про арешт свого заступника лише від дружини Ю. Зими. Його затримали на вулиці, запросивши „на розмову до прокуратури", а в прокуратурі пред'явили постанову на арешт і відправили в камеру транспортової міліції.

Все робилося за випробуваним чекістським способом. Напередодні арешту в обласних газетах з'явилася інформація, що Ю. Зима найближчим часом має прийти у Києві перезатвердження на пост заступника голови державної адміністрації. Паралельно з'явилися публікації в російськомовних газетах, що закінчується слідство у справі незаконного адоптування. Російська газета „Ізвєстія" без суду і слідства винесла вирок, що Ю. Зима „особисто видавав дозвіл на вивезення дітей за кордон" і що він „цілком може бути причетним до замаху на начальника регіонального відділу боротьби зі злочинністю Ігоря Пилипчука".

У свою чергу Ю. Зима прокоментував ці публікації, назвавши „справу дітей" політичною, роздмуханою певними силами, які хочуть „довести непорядність львівського керівництва". Пилипчука він назвав кон'юктурником і не виключив, що замах був інсценізований.

На запитання журналістів голова Львівської державної адміністрації Микола Горинь висловив обурення, що Ю. Зиму затримано таємно, навіть не повідомивши його. За

(Закінчення на стор. 4)

ЗСА допомагають іракським курдам

Вашінґтон. — З'єднані Стейти Америки виділили 7.3 млн. дол. у заснований Світовою харчовою програмою ООН 40-мільйонний фонд гуманітарної допомоги для населення Іраку.

Офіційний представник Державного департаменту Ніколас Бирнс повідомив, що виділені фінанси призначені виключно для курдів.

Коментуючи недавні інформації Світової харчової програми про „тяжке становище іракського населення, яке страждає від голоду і хвороб", представник Державного департаменту поклав відповідальність за це на іракський режим Саддама Гуссейна.

Міжнародні санкції, запроваджені проти Іраку згідно з рішенням Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй, не забороняють Багдадові купувати за кордоном харчі і медикаменти для своїх громадян, і іракський уряд має для цього гроші,— підкреслив Н. Бирнс. Замість того С. Гуссейн розпочав модернізацію іракських збройних сил і будує пишні палаци для себе і своєї родини.

Ізраїль запровадив надзвичайний стан

Єрусалим, Ізраїль. — Ізраїльська влада запровадила надзвичайний стан в межах всієї країни і на так званих „контрольованих територіях", тобто на окупованих у 1967 році арабських землях.

Розміщені на західньому березі Йордану і в смузі Ґази ізраїльські військова і поліційні формації приведені у стан повної бойової готовости. Особливо пильно охороняються жидівські поселення у Геброні. У цьому місті армійські і поліційні варти стоять на кожній вулиці. Автовий транспорт і всі його пасажири підпадають під ретельні перевірки, хоч це гальмує вуличний рух і викликає нарікання з боку населення. Вояки охороняють також всі торговельні і культурні центри, важливі державні і господарські об'єкти.

Вдатися до таких безпрецедентних заходів уряд вирішив після того, як керівники служби безпеки повідомили, нібито палестинські екстремісти мають намір здійснити цілий ряд терористичних акцій проти ізраїльтян.

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ВІЧЕ СОЦІЯЛІСТІВ

ЛЬВІВ. — Львівська організація Соціялістичної Партії України організувала і провела віче під гаслом „Трудівникам Львівщини — надійний соціяльний захист". Керівник обласної СПУ Євген Таліпов у своєму виступі запевнив, що це не політичне віче, а справжня турбота про народ. Віче схвалило резолюцію, у якій міститься заклик до Президента України, Уряду та Верховної Ради з вимогою соціяльно захистити знедолений український народ. Соціялісти висловили своє ставлення до політики правлячого режиму, що проводиться під назвою „курс радикальних економічних реформ".

КРИМЧАНИ НЕ ХОЧУТЬ УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Уряд Автономної Республіки Крим закликав Національну раду України з питань телерадіомовлення переглянути рішення про закриття програми Громадського російського телебачення. Кримський парлямент також звернувся з пропозицією відновити передачі ГРТ у Криму в повному обсягу.

МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ

ЧЕРНІВЦІ. — У Чернівецькому Державному Університеті відбулася наукова конференція „Могилянські читання", присвячена 400-річчю від дня народження засновника Києво-Могилянської Академії Петра Могили. Участь взяли представники всіх релігійних організацій Буковини, а також духовенство і науковці з Болгарії. До 400-річчя видатного українського просвітителя відбудуться також інші імпрези, які закінчаться науковою конференцією в грудні у Чернівцях. Мета святкувань — розкрити вклад П. Могили в розвиток української культури і духовости.

НА АВКЦІОН ІДУТЬ ВЕЛИКІ ПІДПРИЄМСТВА

КИЇВ. — На торги Української фондової біржі 12-го листопада буде виставлено ряд великих підприємств України і пакет акцій харківського тракторного заводу. Заплянoвано на торги виставити: „Житомирнафтопродукт", полтавський автоаґреґатний завод, павлоградську будівельно-монтажну фірму „Домобудівельник". На луганських торгах того ж дня буде виставлено алчевський завод будівельних конструкцій, „Луганськвторресурс", „Луганськоблбудінвест", сєвєродонецький „Хімремонт" і стахановський механічний завод.

ДЕРЖАВНІСТЬ НА ЗАХІДНЬОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — В області 1-го листопада відзначено День Державности на західньоукраїнських землях. Цей день на території области оголошено вільним від праці. Розпорядження про свято підписав голова обласної державної адміністрації Степан Волковецький. В обласному центрі відбулися врочистості у приміщенні Обласного Музичного Театру ім. І. Франка, святочне віче, покладення квітів на могили борців за волю України. Січовим стрільцям та воякам Української Галицької Армії вручено одноразову грошову допомогу.

В ГІМАЛЯЯХ ПІДНЯТО УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР

КИЇВ. — Українська гімалайська експедиція, присвячена 5-ій річниці незалежности України, підняла державний прапор України на вершині одної з найвищих вершин світу — Аннапурні. Висота гори — 8,091 метрів.

ДНІ ФРАНЦУЗЬКОЇ КУЛЬТУРИ В КРИМУ

КРИМ. — В Гурзуфі в будинку-музеї російського поета Пушкіна проходять Дні французької культури, повідомила 1-го листопада УНІАР. В програмі днів, організованих Кримським центром гуманітарних досліджень, Симферопільською асоціяцією „Альянс-Франсез", Міністерством культури Криму і Симферопільським Університетом, — наукові читання, конференції, та концерт майстрів мистецтв. Участь в заходах мають брати амбасадор Франції Доменік Шоссар, консул амбасади Франції в Україні Сав'є Д'Арґель та директор французького культурного центру в Україні Марк Фаньоль.

ПОСАДНИК ЗАКЛИКАВ ВЧИТЕЛІВ НЕ СТРАЙКУВАТИ

ХАРКІВ. — Посадник міста Євген Кушнарьов звернувся до харків'ян із закликом зрозуміти складності з невиплатою платень і не вдаватися до „дестабілізуючих дій", повідомила 4-го листопада УНІАР. Звернення адресовано передусім вчителям, які 28-го жовтня провели попереджувальний страйк з вимогою погашення заборгованости у платнях за останні чотири місяці. У виступі Є. Кушнарьова наведено дані, за якими загальний борг міста працівникам досяг 15.88 млн. гривень, у тому числі 81,400 гривень вчителям і 7.13 млн. гривень медикам. Міська адміністрація, покликаючись на спад промислового виробництва, виплат до кінця цього року не гарантує, але обіцяє „зробити все можливе, щоб з початку нового року змінити ситуацію на краще".

ЗНИК УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТАК-ВИНИЩУВАЧ

КИЇВ. — 31-го жовтня над Чорним морем біля берегів Криму зник український літак-винищувач МІГ—29, повідомили засоби масової інформації. Один з представників Військово-морських сил України не виключив можливости, що літак, який здійснював пляновий переліт з летовища Кіровське в Криму до летовища Васильків, був викрадений, бо радари не вказували на те, що сталася катастрофа. Пресслужба Міністерства Оборони України повідомила, що літак через 20 хвилин після злету змінив курс і перестав відповідати на радіокоманди. Висота польоту поступово знижувалася і потім винищувач зовсім зник з радарів. Як відомо, в 1992 році російські пілоти, які не захотіли складати присягу на вірність Україні, викрали шість українських літаків і посадили їх у Росії. Представник МО України, повідомив, що гелікоптери і спеціяльні пошукові літаки розшукують зниклого винищувача.

ДОГОВІР Є ДОГОВІР

ОДЕСА. — Керівництво Народного Руху України має повернути рукопис праці „Історія Народного Руху України" його авторові — професорові Одеського Політехнічного Університету Григорію Гончарукові, а також відшкодувати йому несплачений аванс гонорару в сумі, еквівалентній 2,500 дол. Рухові доведеться також сплатити судові витрати. Таким рішенням завершився суд за скаргою проф. Гончарука на голову НРУ Вячеслава Чорновола і голову секретаріяту Руху Богдана Бойка з приводу порушення ними авторських прав. Професор ствердив у суді, що впродовж року не міг добитися виконання договірних зобов'язань керівництвом Руху щодо видання книги або повернення її авторові. У свою чергу, керівництво агітаційного відділу Руху звинувачує автора праці у намаганні „дискредитувати керівників Руху".

В АМЕРИЦІ

В ОСТАННІХ ДНЯХ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ кампанії Росс Перо, кандидат Реформістської партії, змінив зовсім свою стратегію. Замість постійних графів і цифер, незрозумілих для багатьох виборців, він перейшов на давню та роками виправдану систему атакування своїх суперників. Найбільше попалися президентові Биллові Клинтонові, зокрема коли Р. Перо почав знову витягати на денне світло свої теорії про фінансування передвиборчих кампаній та витягнув на денне світло справу закордонних дотацій для передвиборчої кампанії Демократичної партії. Крім того його заклики до студентської молоді виглядає потрапили на добрий ґрунт, бо вперше його популярність заманіфестувалась двома цифрами.

У СВІТІ

ОДНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ журналістові з Ню Йорку, котрий постійно перебуван у Ґані, столиці В'єтнаму, та писав репортажі про економічні негаразди країни і внутрішню боротьбу правлячої еліти Комуністичної партії відмовлено продовжити візу. Адам Шварц, шеф бюра „Далекосхідного економічного огляду" примусили залишити В'єтнам у п'ятницю, 1-го листопада, коли закінчилась його шестимісячна віза. Закордонним кореспондентам звичайно видають візи на шість місяців, які майже автоматично продовжують. А. Шварцові продовжити візу відмовились. Американська амбасада звернулась до уряду В'єтнаму, щоб передумав своє рішення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Найсолодше слово: свобода

Кілька днів тому, точніше 30-го жовтня 1996 року, проминуло 110 років з дня офіційного відкриття Статуї Свободи, що височіє на невеличкому острівці при в'їзді до нюйоркського порту. Символу не тільки отої функції людської психіки, яка полягає насамперед у владі над собою, керуванні своїми діями і свідомому реґулюванні своєї поведінки, але в першу чергу символу свобідного хваління Бога, вияву своїх політичних переконань, економічних можливостей та права особистого розвитку, символ, котрий став відомим у цілому світі для всіх, які мріяли, боролися та вмирали за здобуття цих прав, даних Богом кожній людині та народові. Втілено всі ці якості у постать ласкавої та привітної жінки — берегині. Вона — ця могутня статуя — це також усоблення країни, до котрої вона своїм засвіченим смолоскипом вказує шлях усім тим, які спраглі отих вольностей і свобід.

Думка спорудження цього символу, як і годиться, зродилася в країні, що підняла над світом гасло свободи, рівности та братерства — у Франції, як дарунок Америці — країні, що намагалася від дня проголошення своєї незалежности дати можливість кожному бажаючому найти пристановище на її просторах між двома океанами. Першим цю думку висловив у 1865 році французький історик Едвард Ляболє для кращого закріплення американсько-французького союзу, як дарунок Америці в 100- річчя проголошення її незалежности. Проєкт виготовив скульптор Фрідріх Бартольді, але зібрання фондів на виготовлення статуї у Франції та перевезення до ЗСА і спорудження її тривало аж до 23-го жовтня 1886 року, коли останній кусок мідяної бляхи був прилютований на підошві правої ноги статуї, а кілька днів пізніше, 30-го жовтня 1886 року, відбулося офіційне відкриття. Одначе насправді цей монумент Свободи був закінчений аж у 1903 році, коли на п'єдесталі статуї викарбувано слова з поеми американської письменниці Емми Лазарус: „Прийдіть до мене, втомлені і бідні, прийдіть, бездомні, гонені і спрагнені свобідного життя, і я освічу вам ворота Волі", що його вона написала на контест поезії, пов'язаний зі збиранням фондів для спорудження статуї. Отак з візії трьох творчих людей, які глибоко розуміли, в чому полягає поступ і вбачали в тому загальнолюдському поступі особливу ролю і місію Америки, постала і здійснилася ідея статуї Свободи.

Здавалося б, що цей монументальний символ Свободи мав би пригадувати багатьом, а зокрема громадянам Америки, про все, здобуте їхніми дідами і батьками та передане їм у спадщину. Натомість тут і там вириваються голоси, в котрих вчувається зневага до викарбованих слів надії для знедолених і покривджених. Ізоляціоністи ведуть себе так, ніби вже вхопили Бога за ноги: досягнувши добробуту, вони хочуть зберегти його виключно для себе, але не допустити до нього інших. Ба, що більше — навіть ті, яким дано право на зберігання отих оспіваних привілеїв свободи, починають нехтувати символічністю Статуї Свободи. Чи справді, може, в такому короткому часі, бо тільки 110 років, починати меркнути колись яскравий смолоскип мрій майже всього людства? Невже у часи, коли народи визволяють свої долі з вікових поневолень, згасне для них цей символ надії у змаганнях за краще майбуття? Мабуть, це явище тимчасове, бо Америка — країна, котра „постала з надміру динаміки, зі спраги творчости, наснаги ініціятиви", не має місця для самолюбства і байдужности. Вогонь її динамізму спалював і спалить кожну неміч, яка сюди потрапила, про що свідчить її історія. Треба тільки виносити на денне світло усю ту неміч, яка криється у різних формах, і намагається просувати вперед свою нечисту та для всіх недобру справу.

Немає сумніву, що знову яскраво у мряці тимчасового задурманення засвітить смолоскип надії, високо піднесений в руці Статуї Свободи, та мерехтітиме ще довгі віки як доказ здійснення людських спроможностей у змаганнях за власне прийдешнє. Далі випростовуватимуть свої спини , втомлені і знедолені у змаганнях і боротьбі, яких доля принесе до цих берегів, щоб запалилися поновною вірою у власні сили.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Ярослав Гайвас

НОВА ФАЗА В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

В останніх тижнях і днях мали місце політичні факти й опубліковано офіційні заяви, які передбачають нові кроки в міжнародній політиці з боку великих держав. Мали вони місце в Европі, на Близькому Сході і в Азії. Заповіджено поїздку президента ЗСА Билла Клінтона на Далекий Схід, де він візьме участь у конференції, присвяченій політичним і господарським питанням країн Азійсько-Тихоокеанського узбережжя, включно з Китаєм та Японією. Крім цього, заплянованo зустріч і довші переговори президента Клінтона з новим китайським лідером Дзіянґом Земіном, який перебирає, чи вже перебрав, владу від Денґа Сіяопінґа.

Азія вже не та

Вже ось майже десять років, як деякі азійські держави ввійшли в стан великого економічного зрушення та несподіваних успіхів в господарці, що змінило характер і ролю тих країн і взагалі Азії в світовій спільноті. 1989 року долучився до цього зрушення Китай і за декілька років домігся великих успіхів. ЗСА, домінуючи в світі не лише політично, але й технологічно та економічно, не можуть залишитися поза тими глибокими процесами. Однак керівні чинники американської політики були вкрай зайняті іншими теренами й складними проблемами тих країн. Державному секретареві роблять закиди, що він продовж останніх років відвідав понад десять разів Близький Схід, а тільки раз Азію, зокрема Китай. Були на це різні причини, а тепер настав час подбати про взаємний інтерес. Особливо в Китаї сталося багато такого, що не повинно було мати місця і що принесло очевидні шкоди обидвом сторонам. І саме тепер для ЗСА крайня пора до того взятися.

Французька несподіванка

Недавно обраний президентом Франції деґолліст Жак Шірак вже декілька разів заявляв про активізацію Франції у міжнародній політиці. Він був одним з ініціяторів процесу „европеїзації" НАТО, він виявив себе особливо активним у справах колишньої Юґославії, зокрема заініціював, щоб збройні сили держав НАТО на европейському театрі діяли під рукою европейського, а не американського головнокомандуючого. А цими днями Ж. Шірак несподівано відбув поїздку на Близький Схід — до Сирії, Йорданії, Ізраїля, Ливану та палестинської автономії на західньому березі Йордану. Власне, головною причиною його поїздки було загострення арабсько-ізраїльських стосунків і загроза зірвання мирних переговорів між тими двома народами. Переговори ці переводили попередні ізраїльські провідники на чолі з прем'єром Їцаком Рабіном, якого відтак убив ізраїльський екстреміст. Після того там відбулися вибори, які виграли праві угрупування на чолі з Беньяміном Нетаняґу, що став новим прем'єром Ізраїля. Нетаняґу змінив політичний курс, почав ряд протиарабських заходів, всупереч попереднім домовленням з палестинцями. Це викликало обурення арабських держав. Вони стали сумніватися у здатності жидів до продовження мирного процесу. На загостренні ізраїльсько-арабського конфлікту відразу спробувала погріти руки Москва. Цим затривожилися держави НАТО і в порозумінні з ними, або може навіть без цього, Франція перебрала ініціятиву. Президент Шірак поїхав саме до тих арабських держав, які разом з палестинцями є в конфлікті з Ізраїлем від часу приходу на пост прем'єра Нетаняґу. Дотепер Вашінґтон фактично мав монополію у зв'язках НАТО з Ізраїлем, зокрема в справах переговорів, які вів І. Рабін. Чи президент Шірак узгіднював свою поїздку з президентом ЗСА, який саме в той час перебував у найгарячішому передвиборчому періоді, невідомо, хоч Ж. Шірак офіційно підтвердив, що постійно був зв'язаний з Б. Клінтоном телефонічно.

У своїх публічних виступах президент Шірак гостро засудив спроби прем'єра Нетаняґу і підтримав всі арабські вимоги, вже прийняті попереднім ізраїльським урядом і ті, що були в стадії переговорів. Накінець повідомив, що його поїздка — це перший крок активної участи Франції в питаннях Близького Сходу та особливо в арабсько-ізраїльському конфлікті. Ця діяльність французького президента викликало великий ентузіязм серед арабів і не менше обурення в уряді прем'єр-міністра Нетаняґу та серед суспільних ізраїльських елементів, які підтримують його.

Чому таке сталося?

З боку американських урядових чинників не було ніякого виступу в цій справі. Що зовсім зрозуміло. Бо вибори забирали увесь час та енерґію керівних діячів, передусім самого Президента. Але діють у цій проблематиці потреби всього західнього світу. НАТО мусить поробити відповідні заходи, щоб повернути свої впливи в цьому геополітичному просторі. І це буде без сумніву переважаючий чинник у вирішуванні конфлікту. Йдеться бо не тільки про міжнародні стосунки, господарську співпрацю тощо, але і про недавно відкриті величезні резерви нафтової ропи в ісламській частині Середньої Азії. Москва вже здійснює заходи для збереження своєї беззастережної домінації в цьому реґіоні, а тим самим і в добуванні, транспорті і продажу тієї ропи та природнього ґазу.

Dual containment американської політики

Від часу державного перевороту в Ірані, доконаного ісламськими фундаменталістами на чолі з аятолою Хомейні, між тією країною і ЗСА постав глибокий конфлікт. Він постійно загострювався і врешті-решт американська сторона дійшла до висновку, що той конфлікт можна розв'язати тільки усунувши сучасний ісламський режим. У цьому напрямі повів свою політику Вашінґтон. Це так звана „політика контейнменту" — стримування і бльокування противника. В часі іраксько-іранської війни Вашінґтон зовсім відкрито допомагав Саддамові Гуссейнові, президентові Іраку, який почав ту війну. Навіть у деяких окремих випадках Вашінґтон інтервеніював чинно по боці Іраку. Але ця співпраця не довела до упадку ісламського режиму в Ірані, а скінчилася „Бурею в пустелі" — війною ЗСА і союзників проти Іраку, в обороні Кувейту, на який напав Ірак. І у висліді — тотальним воєнним розгромом Іраку, але без кінцевого успіху тієї ніби дуже успішної для Америки війни. Гуссейн залишився президентом Іраку. Хоч американці робили постійні спроби позбутися його „зсередини", однак успіху вони не мали. Отже, ЗСА дістали другого смертельного ворога на Близькому Сході, і то в двох найбільших і найсильніших, поза Туреччиною, державах цього преважливого реґіону. І тоді поширено „контейнмент" на Ірак і названо той стан Dual containment. Вашінґтон свою політику щодо них робив більш твердою, домагаючись через Раду безпеки ООН все гостріших санкцій, але без бажаного висліду.

Треба шукати виходу

Проти американських санкцій, особливо антиіранських, почали виступати деякі американські союзники, які через ті санкції втрачали величезні гроші, бо не могли нічого Іранові продавати, або тільки дещо, а купувати в нього нафту таки мусіли.

Ми ще не знаємо, які були закуліси поїздки французького президента на Близький Схід і його таких виразних проарабських виступів. Ж. Шірак вважає, що слід дозволити Іракові продавати свою нафту у значній кількості. Очевидно, на це треба ухвали Ради безпеки ООН, а без згоди ЗСА Рада безпеки такої ухвали не винесе. Ситуація є подібною до тієї, що склалася у відношенні до Ірану, коли Туреччина, один з найближчих і найвідданіших союзників ЗСА, уневажнила американські санкції, і не лише підписала багатобільйонний договір на закуп іранської нафти, але ще й до того, наперекір американським нафтовим гігантам, які домовилися з Росією побудувати нафтовий трубопровід через російські терени і до російського порту, склала угоду з Іраном про будову дешевшого та вигіднішого спільного трубопроводу з Ірану через Туреччину і до турецького порту. Як у справі поїздки і виступів французького президента на Близькому Сході, які не покриваються з американською політикою в тому обширі і були виразно спрямовані проти Ізраїля, стратегічного союзника ЗСА, так у справі поїздки турецького президента до Ірану і великих торговельних договорів американські офіційні чинники мовчать. Може, мовчання означає спробу знайти вихід з небезпечної ситуації і невтралізувати московські аґресивні заходи? Чи це відірвана ініціятива двох союзників, які втратили терпеливість і тратять великі гроші, а завтра можуть опинитися ще перед більшими труднощами?

ВІСТІ З ОТТАВИ
Юлія Войчишин

Києво-Могилянська Академія: минуле, сучасне, майбутнє

Це було темою доповіді в неділю увечері, 20-го жовтня, в залі католицької церкви св. Івана Хрестителя в Оттаві, декана студентів цієї наукової установи Наталії Андрієвської.

Вечором, зорганізованим Канадським Товариством Приятелів України, вела Юлія Войчишин,а представляла гостю Ірена Белл, координатор діяльности Катедри Українських Студій в Оттавському університеті. Познайомивши присутніх з дуже обширною професійною біографією прелеґентки, І. Белл пояснила, що декан є в Канаді, щоб вивчати діяльність студентських послуг в канадських університетах. В Оттаві вона відвідала Оттавський і Карлтонський університети та Алґонквин коледж, а в Торонто — Торонтонський університет. В Торонто вона також взяла участь в конференції онтарійських деканів студентських послуг.

Н. Андрієвська в Канаді на запрошення Катедри Українських Студій в Оттавському університету, а спонзорована Асоціяцією університетів і коледжів Канади, відділом „Реформи через знання".

У виступі Н. Андрієвська зробила історичний огляд, в якому подала, що вже від XIV століття в університетах Сорбонському, Ягеллонському, Карла Великого та інших появилися такі імена науковців як Юрій Дрогобич, Фабіян Климович, Григорій Тичинський та багато інших, біля імен яких подавано — рутинець, розколян, русин; іншими словами — українець, що дало можливість створення інтелектуального середовища в Україні, яке зорганізувало школи, а пізніше і наукові заклади, такі як: Острозька Колеґія, друкарня Печерської Лаври. А в 1632 році Київський Митрополит Петро Могила, на основі існуючої вже школи Богоявленського братства створив колеґіюм, який до кінця XVII століття дістав звання Києво-Могилянська Академія.

Академія добилася високого розвитку і значення в наступних століттях завдяки таким добродіям, як гетьмани Петро Сагайдачний та Іван Мазепа. Після Руїни та Полтавської битви академія, як і все інше в Україні, русифікувалася, і, стративши попереднє значення наукової установи европейського рівня, була в 1817 році закрита, а два роки пізніше там відкрито Київську Духовну Академію.

Відомий історик Михайло Брайчевський („Приєднання чи воз'єднання") ще за часів Щербицького домагався відновлення Києво-Могилянської Академії, але щойно рік після проголошення самостійности України, в 1992 році це здійснилося. Першим ректором став В'ячеслав Брюховецький, а підтримав його перший Президент України Леонід Кравчук. Вони колись були опонентами в диспутах ідеологічного шефа ЦК Комуністичної партії з представниками Руху.

Н. Андрієвська пояснила, як приймається студентів до академії: є вступний іспит, дуже мала кількість студентів частинно платять, а всі інші або звільнені, або відробляють в різних потребах університету. В Академії є чотири факультети, в яких навчаються 1,152 студенти, 60 відс. яких кияни, і зовсім нема студентів з сіл України, а це тому, що там слабі програми англійської мови, і виклади ведуться в українській (75 відс.) і англійській (25 відс.) мовах. Тому Києво-Могилянська Академія створила по всій Україні 20 колеґіюмів з вищим рівнем навчання, куди вступають здібні діти з сіл, щоби бути підготовленими до вступу в академію. Студенти, що їх прийняли у вересні цього року, будуть ґрадуантами у 2000-му році.

Відкрилася маґістерська програма, а згодом буде також і докторська програма. Літом відбуваються дуже успішні літні курси, на які приїжджають студенти з різних країн. Проректором академії назначено проф. Богдана Кравченка з Албертського університету. Перший почесний докторат одержав підприємець Микола Кравець за його велику фінансову допомогу, а 1-го вересня ц. р. проф. Ярослав Розумний з Манітобського університету і проф. Іван Фізер з Ратґерського університету одержали також звання почесних докторів за створення фондів Києво-Могилянської Академії в Канаді і ЗСА.

Після закінчення Н. Андрієвська відповіла на дуже конкретні і влучні питання добірної публіки цього вечора, і ще довго продовжувалася дискусія за кавою і солодким.

Анатолій Гороховський

Крізь роки — на рейки ринку

(Львівській залізниці —135 років)

I

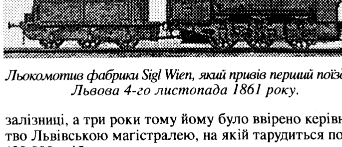
З Георгієм Кирпою я запізнався більше чверті віку тому. Пригадується, було це так. За радакційним завданням я приїхав до Чопу, щоб підготувати нарис про молодого спеціяліста. Начальник станції, до якого я звернувся за порадою, відразу назвав ім'я випускника Харківського Інституту інженерів залізничного транспорту Георгія Кирпи...

Того ж вечора ми зустрілися у робітничому гуртожитку, розмова настільки захопила нас, що засиділися до півночі. Говорили про різне, та найбільше про роботу, про майбутнє прикордонної станції...

А згодом у числі газети, присвяченому традиційному святу — Дню залізничника, — був надрукований мій нарис, в якому я висловив тверде переконання в тому, що на Георгія Кирпу чекає велике майбутнє. Маю приємність тепер сказати, що не помилився, навіть виявився провидцем.

Сходженню Кирпи сходинками службової кар'єри багато в чому сприяли його природні здібности, маю на увазі вміння глибоко аналізувати ситуацію, яка складається в кожний конкретний момент, і приймати відповідні рішення, бачити перспективи і об'єднувати навколо себе таких же ентузіястів, як він, в одне русло. Цих дарованих Богом і придбаних практикою здібності не могли не помітити керівники залізниці та міністерства.

Незабаром герой мого нарису став головним інженером станції Чоп, яка в той час здійснювала значний обсяг експортно-імпортних перевезень. А пізніше були нові призначення: начальник Рівненського, а потім Ужгородського відділків, перший заступник начальника

Льокомотив фабрики Sigl Wien, який привів перший поїзд до Львова 4-го листопада 1861 року.

залізниці, а три роки тому йому було ввірено керівництво Львівською магістралею, на якій тарудиться понад 120,000 осіб.

Перебуваючи цього літа в Україні, я, звичайно, скористався нагодою, щоб привітати Г. Кирпу і в його особі всіх залізничників з ювілеєм сталевої маґістралі, якій 4-го листопада виповнюється 135 років. Це стало приводом для того, щоб згадати про вчорашній день залізниці, про її сьогодення та про те, якою вона стане завтра.

Саме в такій послідовности я і хочу передати короткий запис нашої розмови. І почати належиться з минувшини.

— Насамперед, дозвольте Вам нагадати, що більшість американців українського походження є вихідцями із західніх областей України. Це їхні діди та прадіди прокладали від Перемишля до Львова першу чугунку, як тоді називали залізницю. Тому-то молодому поколінню українців ЗСА цікаво було б довідатися про те, як будувалася сталева колія?

— Пробачте, але мені здається, що не це запитання краще було б відповісти Вам, адже Ви є автором книжки, присвяченої історії нашої залізниці, яка вийшла друком у Львові в 1991 році...

— Так, маєте рацію, однак Ви були консультантом цього видання і тому добре володієте фактичним матеріялом. Вам, як мовиться, і карти в руки.

— Згоден. Почну з того, що перша магістраль у Східній Галичині була споруджена від Перемишля до Львова довжиною в 97,6 км і введена в експлуатацію 4-го листопада 1861 року. В цей пам'ятний день, який увійшов в історію, о 2 год. 30 хв. по полудні „запряжений сталевий кінь", названий Ярославом, який тягнув шість пасажирських вагонів, зупинився на пероні Львівської станції.

Мешканці міста зібралися на пристанційній площі, аби зустріти перший потяг. Їх було так багато, що навіть місцевий губернатор, його свита і духовенство не змогли своєчасно потрапити на перон, щоб взяти участь в освяченні станції.

Отож, Львів на початку другої половини минулого століття одержав новий вид транспорту, на ті часи — найбільш прогресивний. Залізниця зв'язала місто з головними торговельно-промисловими центрами Европи, що відіграло важливу ролю в розвитку економіки краю.

Будівництво сталевих шляхів у Східній Галичині здійснювалося швидкими темпами. У 1886 році почали курсувати поїзди в напрямку Львів —Чернівці, а з 1872 року — Дрогобич — Борислав, Хирів — Самбір, Стрий — Дрогобич. Згодом рейки прокладено до Бродів і Підволочиська, а восени 1873 року вони з'єдналися із залізницями східніх областей України.

(Продовження буде)

У Кензасі — про Україну

У вівторок, 17-го вересня ц. р., проф. Джордж Вашінґтон університету Марта Богачевська-Хомяк загостила до Кензаського університету в Лоренс з доповіддю на тему: „Державна контроля і джерело суспільства в сучасному українському русі: історичне минуле і сучасний відгомін". Доповідь спонзорована Меморіяльним фондом ім. Марії Палій, заснованим при Кензаському університеті з метою поширення знання про Україну. На доповіді були присутні професори і студенти, а також група українців з Кензас Сіті.

Відкриваючи доповідь, проф. Норман Совл представив промовця, як визначного педагога, науковця, автора праць і статтей з історії Східньої Европи і активну в українському жіночому русі в ЗСА.

У своєму добре опрацьованому, змістовному виступі добірною англійською мовою промовець з'ясувала, що будова держави залежить від добровільної і ефективної співпраці всіх суспільних верств населення. Така співпраця не може бути наказана згори, тільки повинна виходити від людей, свідомих свого завдання в суспільстві. Совєтське суспільство, поділене і стисло контрольоване, не сприяло розвиткові індивідуальности, ані свідомості почуття соціяльної відповідальности. Вся система підривала довір'я до ініціятиви, використовуючи місцеві громади для підтримування однопартійного режиму з його різними економічними привілеями і неясними шляхами відповідальности. Поза територією Росії постійно наголошувалося про вищість російської культури і політичний престиж; руйнували потенційну громадську активність, заперечучи вартість місцевої культури як засіб загального розвитку. Україна, як і інші післясовєтські держави, стала перед подвійним завданням: творити державні структури і формувати суспільство, здатне запевнити демократичний розвиток держави.

Відновлення самостійної України в 90-их роках був процес поступовий . Прийнята 28-го червня ц. р. Конституція України зміцнила державну структуру, але перетворення совєтських підданих в українських громадян не можна осягнути тільки самим законом. Успішний розвиток життєздатної демократичної української держави залежить від зрозуміння громадянами динаміки політики і сили громадських організацій. Українські політичні партії, які є партіями інтелігенції, об'єднані довкруги своїх специфічних програм, що їх постійно роз'єднують, і тому ці програми не приваблюють суспільства.

Головною проблемою для українців було доказувати про існування України як нації. Це було особливо наявне під царським і совєтським режимом. Внаслідок переслідувань інтелектуальний розвиток народу і студії його минулого були обмежені.

Після упадку комуністичного режиму особливе місце в Україні займають громадські організації. Вони мають ширшу програму діяльности і є менше ідеологічні, а їх діяльність найвиразніше проявляється в соціяльних, економічних і освітніх ділянках.

В заключному слові прелеґент наголосила, що Україна стає світовою державою, і її існування тепер залежить, передусім, від її уряду та громадян. Доповідь проф. Марти Богачевської-Хомяк присутні вислухали з великим зацікавленням. Виявом того були численні запити і коментарі, на які вона давала вичерпні кваліфіковані відповіді.

27-го листопада минулого року в Кензаському університеті у Лоренс виступав амбасадор України у Вашінґтоні д-р Юрій Щербак в товаристві свого секретаря д-ра Ярослава Войтка. Темою його доповіді було: „Україна: нова дійсність для XXI століття". Тоді на доповідь прибуло майже сто студентів і професорів та група українців з Кензас Сіті.

Доповідь також відкрив проф. Норман Совл, представивши промовця, як визначного дипломата, публіциста, письменника, колишнього депутата Верховної Ради України.

На вступі своєї змістовної доповіді промовець висловив своє задоволення про приїзд до Кензаського університету, в центрі Америки, де він зустрів острів української культури, мови і духа та приятелів самостійної України. Амбасадор наголосив, що Україна 24-го серпня 1991 року осягнула свою незалежність коштом великих жертв народу в історичному процесі. Він ствердив, що новоповстала самостійна Україна завдяки свому стратегічному положенню змінила політичну мапу Европи і зміцнила мир в Центрально-східній Европі. Ю. Щербак також наголосив, що Україна є волелюбною країною, в якій діє релігійна і етнична свобода. Україна ступнево знаходить своє місце в Европі і в світі. Тепер вже понад 150 держав визнали незалежність України. Вона також уклала ряд сприятливих політично-економічних угод, а головно з сусідніми державами. Рівнож Україна стала членом Світового Партнерства Миру. Амбасадор висловив вдоволення, що також ЗСА визнали самостійність України в грудні 1991 року. В січні наступного року вони відкрили свою амбасаду в Києві, а Україна свою у Вашінґтоні. Україна має близькі політичні, економічні і стратегічно-воєнні зв'язки з ЗСА.

Доповідь д-ра Ю. Щербака присутні вислухали з особливим зацікавленням. Того самого дня в місцевому часописі появилася стаття про приїзд і доповідь амбасадора Ю. Щербака в університеті.

Програма відвідин амбасадора в університеті була широко закроєна. Того дня, перед доповіддю, амбасадор мав зустріч з канцлером університету Робертом Геменвей та іншими керівниками університету в асисті директора Російських і Східньо-европейських студій Марії Карлсон. Амбасадор висловив подяку і задоволення з програм українських студій в університеті та виміни професорів і студентів між Кензаським університетом і Державним університетом ім. І. Франка у Львові.

Наступного дня амбасадор в товаристві свого секретаря і д-ра М. Карлсон відвідали губернатора стейту Кензес в Топіка Билла Ґрейвс. Під час їх зустрічі обговорю-вано можливості еконо-мічної співпраці між Ук-раїною і стейтом Кензас.

Подібні від згаданих зустрічей українських науковців і політиків зі студентами та професурою Кензаського університету є завжди бажаними і корисними. Бо вони ширять знання про Україну в інтелектуальному середовищі, а відтак і в громадськості ЗСА.

Михайло Палій

25-ліття Українського Інституту Модерного Мистецтва

У нашому національному літочисленні 1996 рік став роком різновидних ювілеїв, а в історії культурного життя чикаґської громади ми нещодавно відзначили 25-ліття Українського Інституту Модерного Мистецтва (УІММ), що, за словами історика мистецтва Дарії Даревич з Канади, є перший та одинокий у світі інститут, який популяризує українське аванґардне мистецтво. В статті п. з. „Вікно у світ" („Свобода", весна 1996 р.) ми коротко пригадали скромні початки, фази розвитку УІММ та з'ясували напрямні його мистецької діяльности. В останню неділю вересня Інститут формально відзначив своє 25-ліття урочистим бенкетом, на якому вшановано найзаслуженіших фундаторів.

Група гостей на бенкеті 25-ліття УІММ (зліва): інж. Любомир Крушельницький, адвокат Марта Фаріон, поет Богдан Бойчук, д-р Віра Боднарук, д-р Мар'яна Рубчак, д-р Богдан Боднарук, президент Каси „Самопоміч" адвокат Михайло Кос, д-р Богдан Рубчак.

Ювілейну трапезу, з участю представників наших інституцій, мистців і фундаторів, приятелів та закордонних гостей (около 125 осіб) відкрила і нею проводила кол. голова Інституту і палкий його пропаґатор — адвокат Марта Фаріон-Вислоцька. Вона коротко пригадала ту невеличку групу мистців, що 25 років тому започаткували новий культурно-мистецький рух, який мав на меті радикально змінити традиційні рейки, якими досі прямували чи не всі форми культурно-мистецького себевиявлення. Піонерами модернізації української мистецької дії були мистецтвознавець, а згодом перший куратор УІММ Василь Качуровський, скульптори Константин Мілонадіс і Михайло Урбан.

Їхні заслуги вшановано минулого року, а першим, хто пішов назустріч модерним прямуванням наших мистців був щедрий фундатор і перший голова новоствореного Інституту д-р Ахіль Хрептовський. Черговими головами були д-р Василь Трухлий, графік Андрій Демус, педагог Люба Маркеч, адвокат Марта Фаріон, а упродовж 15-ти років був ним, і тепер є, поет і великий ентузіяст УІММ Олег Коверко. Головами Дирекції за цих 25 років були д-р Пилип Демус, д-р Стівен Колючі й інж. Любомир Крушельницький. Це їхній праці та ентузіязмові Інститут завдячує те, що став сьогодні справді єдиним українським вікном у світ мистецтва і є віднотований у туристичних каталогах міста Чикаґо і стейту Іллинойс. Неможливо тут, ствердила п-ні Фаріон, вичислити всі мистецькі імпрези, концерти, виставки, літературні і дискусійні вечори, інсценізовані вистави та товариські зустрічі, і, навіть дуже скоротивши, пригадати всю діяльність Інституту за чверть століття. А проте, нагадаймо, принаймні кількома словами, ту монументальну працю, вкладену в Інститут: 150 мистецьких виставок, десятки каталогів, 60 концертів; відбулись виставки творів корифеїв українського модерного мистецтва та таких як Архипенко, Грищенко, Андрієнко, Костенюк, Курилик, Жук, Гніздовський. Від-булись концерти передо-вих музик, літераторів, поетів з України і діяспо-ри.

Усі ці творчі досягнення чикаґського УІММ і його поступова фізична розбудова, яку документує прекрасно викінчений фасад власного будинку у серці Українського Села, був би неможливий до здійснення без постійної і дуже щедрої допомоги українського громадянства. Маємо на увазі наші місцеві фінансові установи, як Кооперативна Каса „Самопоміч" і перший український банк „Певність", та понад сотню постійних жертводавців. Найпочесніше місце серед них займають найщедріші із щедрих — три доктори зі своїми дружинами, а саме д-р Пилип і Володимира Демуси, д-р Михайло і Іванна Головаті і д-р Осип і Любослава Шандри.

Після відчитання ведучою вечора біографічних даних про цих передових добродіїв Інституту та їхніх заслуг в діяспорі і в Україні, голова Олег Коверко вручив їм пам'яткові грамоти „Заслуженого Приятеля УІММ". Несподіванкою вечора був позапрограмовий виступ адвоката Юліяна Куляса, що прибув на цей вечір з особливим привітом і Почесною грамотою подяки від амбасадора України д-ра Ю. Щербака для справжнього „батька" Інституту, д-ра Ахіля Хрептовського.

На закінчення першої частини вечора Віра Хрептовська обдарувала китицями квітів маестро В. Качуровського та членів теперішньої Управи і групу постійних співробітників за їх адміністраційні чи господарські послуги для Інституту.

Дуже позитивно працю Інституту оцінила Патриція Міхальска, що репрезентувала Культурну Раду при уряді ґубернатора стейту Іллинойс. Від каси „Самопоміч" вітали ювілята директор Богдан Ватраль і новообраний президент адвокат Михайло Кос, а від банку „Певність" — голова Ради директорів д-р Павло Надзікевич. Письмові привіти наспіли від управи Українського Національного Музею в Чикаґо (голова д-р Юрій Грицеляк) і від історика мистецтва університету Йорк у Канаді Дарії Даревич.

У програмі другої частини вечора ми почули дві короткі, але есенційні доповіді запрошених на цей вечір видатних діячів — славного скульптора з Канади Рона Костенюка, який у 70-их роках поважно причинився до організування УІММ, і одного з кращих сучасних поетів, драматурга, перекладача і співредактора журналу „Сучасність" Богдана Бойчука. „Хоч основна діяльність Інституту, — говорив Б. Бойчук, — зосереджувалась на малярстві, скульптурі, кераміці, додатковими ділянками були теж музичні імпрези і літературні вечори".

У цій останній ділянці він особливо підркеслив заслуги професора Богдана Рубчака — поета, есеїста, літературного критика з Іллинойського університету в Чикаґо, який своїми доповідями дуже причинився до високого рівня цих вечорів. Цікаво і переконливо прозвучали моменти з промови Б. Бойчука, коли він говорив про культурно-мистецькі проблеми в сучасному. Інститут, за словами прелеґента, віддзеркалював ті духові нуртування, якими були позначена наша еміґраційна доба, від 20-их років починаючи...

„Ми увесь той час, — сказав Б. Бойчук, — боролися з нашою національною смертю". Але вже в перший роках встановлення української державности, очевидною стала тенденція „позбуватися обов'язків у сфері плекання нашої культури в діяспорі. Ми скоро переконалися, що Україна не така, яку ми створили в нашій уяві. Зрештою, ми тут не можемо жити життям Львова чи Києва, бо чужим життям жити не можна. Це справді парадокс, що наші культурно-мистецькі і наукові установи можуть більше бути потрібні Україні, ніж нам".

В цілому ювілейний вечір УІММ як своєю програмою, так і ефективним проведенням її, був справді надзвичайний. Він був уповні успішний.

М. Семчишин

Нові книжки на українські церковні теми

У 1996 році вийшла друком у Львові книжка о. д-ра Дмитра Блажейовського, лемка з Вислока Горішнього, повіт Сянік, „Ієрархія Київської Церкви (861-1996)"; Львів, 1996 р., 567 сторінок; Видавництво „Каменяр". Ціна 20 долярів з додатком п'яти долярів на пересилку поштою.

Це переклад з англійської мови книжки того ж автора, виданої у 1990 році під наголовком "Hie-rarchy of the Kyivan Church (861-1990)". Це список усіх єпископів від хрищен-ня по 1996 рік, з поданням деяких інформацій, головно, коли і де був єпископом. У книжці є спис усіх православних єпископів різних розгалужень і спис греко-католицьких єпископів: усіх не тільки в Україні, але і в діяспорі. Інформації загально оперті на наших літописах і різних історичних документах давнього, пізнішого та найновішого часів. Є поазбучний спис епархій з деякими інформаціями і поазбучний список усіх єпископів від хрищення по сьогоднішній день. Є також мапки поділу на епархії у різних часах в історії.

Для історика ця книжка необхідна щодо минулого, бо єпископи звичайно відігравали поважну ролю в історії України, а хто займається найновішими подіями на церковному полі, то знайде у цій книжці списки теперішніх різних православних епархій, приналежних до різних юрисдикцій, і осібний поазбучний спис усіх православних єпископів в Україні та у діяспорі за роки 1990-1996, з поданням деяких дат та коротких інформацій про кожного. При кінці є переданий авторові особисто власноручний спис — автограф патріярха Філярета Денисенка, усіх епархій з іменами і прізвищами їхніх епархів у червні 1996 року, та переданий авторові патріярхом Димитрієм Яремою власноручний список усіх присутніх владик УАПЦ, або їхніх делеґатів, на розширеному Архиєрейському Соборі у Києві 6 червня ц. р.

Друга праця — це „Українські релігійні вишивки та інші зразки", 7-ма збірка, Львів 1996. Збірка видрукована у Львівській друкарні „Ґердан". Це збірка усіх дотеперішніх взорів з доданням сімох нових взорів (Богородиці Неустанної Помочі, свв. апостолів Петра, Павла, Андрея, Пресвятої Трійці, Пресвятої Родини і Богородиці зі святими Антонієм і Теодосієм Печерськими. Збірка має 110 рисунків на 196 сторінках, бо частина більших взорів є на двох сторінках. Хто заінтересований вишиттям ікон на іконостатс, на хоругви, на стіни до церкви чи собі до хати, або хоче вишити до церкви обруси на престіл, стихар чи хрест на фелон, ця збірка є необхідна. У збірці є взори на вишиття усіх дванадцять празників, які надаються до іконостасту, або на хоругви чи на стіну до хати. Є у ній взори на вишиття ікон Богородиць, загально знаних в Україні: Покрови, Києвософійської Оранти, Вишгородські, Почаївської, Волинської (Луцької) і Неустаючої Помочі та Одеґітрії.

Ціна 25 американських долярів з додатком п'яти долярів на пересилку поштою.

Є ще інші книжки о. Д. Блажейовського, а саме: „Три українські церковні унії", Львів, 1995, 68 стор., ціна 3 дол.; „Берестейска ре-унія та українська доля і недоля", Львів, 1995, 645 стор., ціна 20 дол; "Historical Sematism of the Eparchy of Peremysl and the Apostolic Administration of Lemkivscyna. (1828-1939)", Львів, 1995, 1008 стор., ціна 20 дол.; „Ієрархія Київської Церкви (861-1996)", Львів, 1996, 568 стор., ціна 20 дол.; „Українські релігійні вишивки та інші зразки", Львів, 1996, 110 взорів — 196 стор., ціна 25 дол.

Книжки можна набути в Америці у: Mr. Wolodymyr Kikta, 2316 Lori Ct, Union, N.J. 07083-4935.

Володимир Кікта

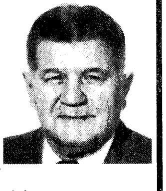
ПОДІЇ

ЗАБАВА У ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Дж. — Місцевий Осередок Спілки Української Молоді влаштовує осінню забаву, яка відбудеться у суботу, 9-го листопада, в Українській Централі, 240 Говп аве. в Пассейку, Н. Дж. Початок о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра „Бурлаки" з Монтреалю. Квитки в ціні 12 дол. можна купити до 8-го листопада в барі згаданої централі або у членів Управи осередку СУМ. При дверях ціна квитків буде 15 дол. Телефон для інформацій (201) 473-3379, столи можна замовляти у В. Гаргая, телефонуючи на число (201) 772-3344.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого найдорожчого МУЖА

бл. п.
ВАСИЛЯ МЕЛЬНИКА

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
в п'ятницю 8-го листопада 1996 р. о год. 8-ій рано
в церкві св. Николая в Баффало;
Гемінтоні — Торонто, Канада;
в церкві св. Николая в селі Урмані, Україна.

Про молитви за спокій душі покійного просить
дружина — ГАНЯ МЕЛЬНИК

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в четвер 31-го жовтня 1996 р. відійшов у вічність на 65-му році життя наш найдорожчий МУЖ, БРАТ і ВУЙКО

бл. п.
д-р
АНАТОЛЬ БЕДРІЙ

ПАНАХИДИ — субота 2-го і неділя 3-го листопада 1996 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Неведюка, 1981 Dundas St. West, Мисcісаґа, Онтаріо, Канада.

ПОХОРОН — понеділок 4-го листопада в соборі Успення Пресвятої Богородиці о год. 10:00 рано, опісля на цвинтар св. Володимира, в Оквіл, Онтаріо, Канада.

Залишені у глибокому смутку:
дружина — ТАТІЯНА
сестра — НЕОНІЛЯ КРАМАРЧУК з чоловіком ЗЕНОНОМ
сестрінки — ЗЕНОН
— БОРИС з дружиною ІРИНОЮ і дітьми ЛЯРИСОЮ і МАРКОМ
та ближча і дальша родина в ЗСА, Канаді, Австрії й Австралії.

Українські...

(Закінчення зі стор. 1)

відником України. Якщо її буде передано УПЦ МП, то вона автоматично перейде у власність Російської Православної Церкви, бо УПЦ МП є складовою частиною РПЦ.

УНІАР повідомляє, що активізація антиукраїнських сил як в Росії, так і в Україні пов'язана із завершенням війни в Чечні. Москва має тепер більше часу для посилення тиску на Київ як у питанні поділу Чорноморської фльоти, статусу Севастополя, так і в церковній ділянці.

ДВА МІСЯЦІ ПІСЛЯ ТОГО, як чеченські повстанці перемогли російське військо, Чечня тільки в на-зовництві залишилася однією з республік Російської Федерації. Наставлений Москвою уряд цілком кудись пропав, а його керівник постійно перебуває в Москві. Країною правлять ті, що боролися за її незалежність, у всіх селах і містах повівають тільки зелені прапори Ічкерії, а їхні старшини родів у святкових бурках дякують Аллахові за спасіння від Росії. Російські військовики залишені у Ґрозному тримаються своїх касарень, нічого не питаються та дають чеченським повстанцям спокійно продовжувати свою справу.

КОМІСІЯ НАУКОВЦІВ МИНУЛОГО четверга, 31-го жовтня повідомила, що не найшла жодних доказів для тверджень буцім то електричні та магнетичні поля потужних ліній і домашніх обладнянь є небезпекою для людського здоров'я. 16- членна комісія Крайової дослідчої ради при Крайовій академії наук зазначила, що 500 наукових праць з останніх 17-ти років не дали жодних доказів для того, що згадані електомагнетичні поля спричинюють левкемію чи інші роди пістряка. А ці останні трирічні досліди, котрі полягали на розмовах з експертами, прочитанні цілого раду дослідчих звітів, також не дали інших вислідів. Ці останні досліди зроблено на вимогу Конґресу, щоб довідатись скільки правди у тих широко розповсюджених твердженнях.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Появилися...

(Закінчення зі стор. 1)

словами Гориня, затримувати Ю. Зиму не було потреби, оскільки він уже цілий рік неодноразово ходив до прокуратури і давав необхідні свідчення. До того ж він не збирався нікуди втікати і ніякої загрози для суспільства не становив.

М. Горинь поставив під сумнів доцільність перебування Олексія Баганця на пості прокурора області, оскільки переконаний, що Ю. Зима не злочинець, і сказав, що коли звинувачення проти Зими підтвердяться, то він, Горинь, зреэиґнує зі свого посту. М. Горинь клопотався перед Президентом Л. Кучмою і генеральним прокурором України Г. Ворсіновим, і в понеділок, 28-го жовтня, Ю. Зиму звільнили.

Нова хвиля газетного шторму навколо „справи дітей" свідчить про боротьбу кланів за захоплення влади на Львівщині. Справу дітей охрестили як „львівську справу", хоча зловживань під час адоптування дітей на Львівщині виявлено набагато менше, ніж в інших областях. Щоправда, на Львівщині під слідством вже півтора року перебувають кілька лікарів та колишній голова Галицької Районної Ради Зиновій Урсул. Та найбільше зловживань виявлено в Одеській і Дніпропетровській областях, де з порушеннями адоптовано 300 дітей. Однак найбільшого розголосу набула „львівська справа".

Кореспондент „Молоді України" Богдан Кушнір інформує, що це не перший випадок, коли різні політичні сили Львівщини використовують кримінальні скандали для зведення рахунків з політичними опонентами. Такою була історія звільнення з посту начальника Управління внутрішніх справ области Івана Мотринця, вини якого так ніхто і не знайшов, але ніхто й не перепросив за наклепи та образу. Так само звинуватили керівника львівського „Трансґазу" Ярему Турчинського у тому, що він нібито приховав за кордоном чотири мільйони долярів. Кількарічне слідство не змогло цього довести, а Турчинського з праці звільнили ще перед слідством.

До Ю. Зими неоднаразово зверталися народні депутати України з проханням підписати дозвіл на адоптування сиріт, від яких матері відмовилися. Прохачі запевняли, що знають сім'ю, яка бере дитину, і в нього не було підстав не довіряти депутатам. Прокуратура звинувачує Ю. Зиму у зловживанні службовим становищем, перевищенні уповноважень, недбальстві.

На думку політичних коментаторів, певні сили намірюють саме в Миколу Гориня, але спочатку хочуть усунути його оточення. Адже жодному з кланів не є вигідний голова адміністрації, з яким вони не можуть робити свої "темні" справи.

У ЧЕТВЕР, 31-ГО ЖОВТНЯ, Дженет Ріно, головний прокуратор ЗСА повідомила, що Департамент юстиції зробив перший крок — буде вирішувати чи доматися окремої незалежної комісії для дослідження справи можливих переступлень Демократичної партії у збиранні фондів. Хоч це не ґарантує, що таку комісію буде зформовано, але вказує, що нарікання в цій справі є настільки поважними, що можуть стати причиною для леґального слідства. Все це буде вирішуватися аж після виборів і тому Білий Дім не є надто зтурбований цією проблемою.

ПОДІЇ

ВІДЗНАЧЕННЯ 75-ЛІТТЯ ВІДРОДЖЕННЯ УАПЦЕРКВИ

Парма, Огайо. — У неділю, 10-го листопада, український православний собор св. Володимира у Пармі, Огайо, урочисто відзначить Молебнем 75-річчя відродження Української Автокефальної Православної Церкви, яке відбулося в Києві 1921 року. Молебень відбудеться після Служби Божої, яка починається о год. 10.15 ранку. Після Молебня у приміщенні парафіяльного центру відбудеться урочиста програма. До 10-го листопада проситься складати пожертви на потреби утримання українських православних семінарій в Україні.

Появився ювілейний збірник про М. Грушевського

Київ (І. Г-ч). З нагоди відзначення 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського (1866-1996), у Києві заходом Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Академії Наук України і Українського Історичного Товариства видано збірник праць д-ра Любомира Винара „Михайло Грушевський: історик і будівничий нації. Статті і матеріяли". (Київ, В-во ім. Олени Теліги, 1996, 304 стор.). Видання складається з таких розділів: І. Вступ. Л. Винар: „Як я став грушевськознавцем"; Ігор Гирич: „Засновник грушевськознавства". II. „Історіографічні дослідження" — праці Л. Винара про історичну школу М. Грушевського: „М. Грушевський і державницький напрям української історіографії", „М. Грушевський в українській і світовій історіографії" і інші праці; III. „Михайло Грушевський: наукова і політична діяльність". Цей розділ містить праці про діяльність М. С. Грушевського в НТШ. про його діяльність, як голови Української Центральної Ради і інші матеріяли; IV. „Джерельні матеріяли". Тут видруковано „Матеріяли до біографії Грушевського", документи про призначення М. Грушевського професором Львівського університету, „Свідчення Грушевського у Харкові в 1931 році". Черговий розділ містить матеріяли про відзначення попередніх ювілеїв М. Грушевського, а також одна частина містить: „Фотографії Грушевського і його родини" (деякі фотографії друкуються вперше). Збірник закінчується „Вибраною бібліографією праць Л. Винара про Грушевського" та іменним покажчиком.

Доходи з цього видання проф. Любомир Винар призначив виключно на видання праць Грушевського і про нього, в українській і англійських мовах. Як відомо, в ювілейному році М. Грушевського готуються важливі видання про життя і творчість найвидатнішого українського історика і головного будівничого нової України.

Д-р Л. Винар є одним із найвидатніших грушевськознавців, і в 1994 році був відзначений Науковим Товариством НТШ у Львові за його вклад в українську історіографію „Медалею Грушевського".

Книжка коштує 20 дол. Замовлення, з пожертвами на Видавничий Фонд УІТ, проситься надсилати на таку адресу: „The Ukrainian Historian", (Hrushevsky Fund), P. O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

Ізраїль запровадив...

(Закінчення зі стор. 1)

В ізраїльському уряді панує певність, що палестинські радикали за всяку ціну хочуть унеможливити переговори ізраїльтян з адміністрацією палестинської автономії, а також ускладнити загальну ситуацію на Близькому Сході напередодні президентських виборів у З'єднаних Стейтах Америки.